

6. Гетьман А. П., Атаманова Ю. Є., Мілаш В. С. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет: монографія / за ред. С. В. Глібка, К. В. Єфремової. Харків: Право, 2016. 360 с. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/Yefremova/4_3.pdf (дата звернення 08.05.2025).

Молокова Ангеліна Русланівна

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 308 н.г. «Право» ННІПП НАВС

Науковий керівник:

Сидоренко Наталія Олександрівна,

викладач кафедри цивільно-правових дисциплін НАВС

ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ ТА МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ

Право на справедливий суд є фундаментальним елементом правової держави та гарантією захисту прав і свобод людини. У контексті європейської інтеграції України та приведення національного законодавства до права Європейського Союзу особливого значення набуває дотримання права на справедливий суд, закріпленого у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950) та висвітленого у рішеннях Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). Незважаючи на існуючі національні правові механізми реалізації права на справедливий суд, в Україні досить часто фіксують порушення принципу доступу до правосуддя, порушення розумних строків розгляду справ у судах, випадки зловживання процесуальними правами тощо. Саме тому аналіз положень національного законодавства у контексті їх відповідності міжнародним стандартам є надзвичайно актуальним.

Право на справедливий суд закріплено у ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка гарантує кожному право на справедливий і публічний розгляд його справи впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом [1].

Гарантії реалізації права на справедливий суд у цивільному процесі – це сукупність юридичних, процесуальних та організаційних засобів, закріплених у національному та міжнародному праві, які забезпечують кожній особі можливість ефективного, неупередженого, публічного та своєчасного розгляду її цивільної справи незалежним судом, створеним відповідно до закону [6, с. 47].

У національному праві це право реалізується через призму норм, закріплених зокрема, у ст. 55, 124 Конституції України, та у Цивільному процесуальному кодексі України (далі – ЦПК України), який встановлює такі процесуальні принципи, як рівність усіх учасників судового процесу перед законом та судом (ст. 6 ЦПК України); змагальність сторін (ст. 12 ЦПК України); забезпечення права на апеляційний перегляд справи; забезпечення

права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, встановлених законом (ст. 17, 351, 388 ЦПК України) [2].

Важливою гарантією є також доступність суду. ЄСПЛ неодноразово наголошував, що «право на суд» охоплює не лише формальне визнання права, а й практичну можливість його реалізації (справа «Голдер проти Сполученого Королівства») [3].

Водночас аналіз актів судової практики дозволяє дійти висновку, що перешкодами у реалізації права на справедливий суд є, зокрема, порушення розумних строків розгляду справи судом; недовіра до системи правосуддя; зловживання учасниками справи процесуальними правами та уникнення відповідальності у зв'язку із такими порушеннями через небажання суддів застосовувати заходи процесуального примусу.

Так, практика ЄСПЛ вказує на системні порушення, пов'язані із надмірно тривалим часом розгляду справ судами (до прикладу, рішення ЄСПЛ у справі «Свіргун проти України», 2012 р.) [4].

Міжнародні стандарти, розроблені ООН та Радою Європи, містять чіткі орієнтири для національних правових систем. Зокрема, Основні принципи незалежності судових органів вимагають, аби судді могли виконувати свої функції без зовнішнього тиску [5].

Таким чином, для приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів необхідне вдосконалення норм процесуального права, вироблення дієвих механізмів їх реалізації.

Гарантії права на справедливий суд у цивільному процесі України регламентовані положеннями національного законодавства, однак стан їх практичної реалізації демонструє необхідність розроблення надійних механізмів їх захисту.

Таким чином, на нашу думку, варто впровадити ефективний механізм моніторингу дотримання розумних строків розгляду справ; посилити гарантії незалежності та безсторонності суддів, зокрема, шляхом удосконалення процедури їх призначення і звільнення, формувати правову культуру населення, зокрема, і щодо обізнаності про їх процесуальні права щодо механізмів захисту їх прав та законних інтересів.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004. (дата звернення 08.05.2025 р.).
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 берез. 2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
3. Справа «Голдер проти Сполученого Королівства», рішення від 21 лютого 1975 року, Серія А N 18. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/rus#%7B%22itemid%22%3A%22001-57496%22%7D> (дата звернення 08.05.2025 р.).
4. Справа «Свіргун проти України», рішення від 13 березня 2012 року № 2929/05.

5. Основні принципи незалежності судових органів, схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї від 29 листопада та 13 грудня 1985 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201#Text (дата звернення 08.05.2025 р.)

6. Штефан М. Й. Цивільне процесуальне право України: Академічний курс: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. Київ: Вид. дім «Ін Юре», 2005. 624 с.

Мосієнко Марина Сергіївна

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 302 н.г. «Право» ННПП НАВС

Науковий керівник:

Семенов Віктор Васильович,

доцент кафедри криміналістики ННПП НАВС, кандидат юридичних наук,
доцент

МЕТОДИ ВИЯВЛЕННЯ ПІДРОБКИ ПІДПИСІВ У ДОКУМЕНТАХ

У сучасних умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови Україна стикається з новими викликами у сфері права, безпеки та психологічної стійкості громадян. Одним із ключових аспектів, що має як юридичне, так і психологічне значення, є автентичність підписів у документах. Підробка підписів – це не лише злочин, а й серйозний дестабілізуючий фактор у сфері правовідносин, що підриває довіру до державних інституцій, правоохоронної системи, а також формує атмосферу недовіри в суспільстві.

В умовах цифровізації документального обігу та зростаючої ролі електронних підписів, фальсифікація підписів стає дедалі витонченішою, що потребує системного вдосконалення методів їх виявлення. Правопорушники дедалі частіше використовують сучасні технічні засоби, включаючи високоточні плотери, графічні редактори, програмне забезпечення для векторизації зображень, а також різноманітні методи перенесення зображень підписів «перемальовування, копіювання на просвіт, використання копіювального паперу, фотоцинкографія» [1]. У цьому контексті важливо не лише виявляти факт фальсифікації, але й розуміти психологічний мотив дій злочинців, які навмисно прагнуть знецінити юридичну дійсність через маніпуляцію письмовими свідченнями.

«Техніко-криміналістичне дослідження документів (ТКДД) – вид криміналістичних експертиз, що сформований на основі розробки теоретичних і спеціальних методів, запозичених з природничих і технічних наук з метою вирішення завдань, які виникають при дослідженні документів – речових доказів в кримінальних провадженнях і цивільних справах» [2].

Техніко-криміналістичне дослідження документів (підписів) є важливою ланкою у системі заходів забезпечення правопорядку. Його мета – точне встановлення справжності підпису, виявлення ознак штучного відтворення, а